

tem dnevu prederznili v kaki tabún (čredo) planiti, primerja se sila redko. Oni le predobro vedó, da bi jih konji ko travo poteptali. Le ponoči, kader jih huda lasota ali silno poželjenje po žrebečji pečenki morí, se prigodí, (če je volkov veliko na številu, in napadeni del tabúna slab), da se množica volkov med tabún spravi. in tedaj se boj takole godí: Sperva napadeni konji, ki so volkove že od deleč vohali in njih svitle oči med travo iskreti vidili, nastavljajo ušesa, šumé in razgatajo in zaganjajo glase, ki se deleč ponoči razlegajo. Na prvi hrup priskočijo berž vsi bližnji konji brez razločka spola, in jo z enako pogumnostjo naravnost na volkove udarijo. Ti od take silovitosti sperva nekaj prestrašeni se maličkaj umaknejo. Ali hrup med konji čedalje huji prihaja, in celi tabún, ne da bi se razkropil, timveč dirja viharno na mesto nevarnosti. Materere vpijejo po svojih mladičin in ti dirjajo starim za petami, v gosti trumi varstva iskaje. Ako volkovi čutijo, da jih je dosti in ako glad zlo pritiska, se ne umaknejo do cela, bližajo se tam pa tam iznova in zasačijo znabiti kako mladè, ki vpijoč hití ravno z materjo na mesto nevarnosti, ktera pa še sama prav ne vé, od kod nevarnost žuga. To pa docela razjari mater, ki plane naravnost med volkove, da bi svoje žrebè otela. Ali spodletí ji. Pri tej priči je tudi že njo dvoje gladnih žrel ugrabilo za golt, ter jo tresčilo k tlam. Tedaj pa tudi konji več ne čakajo. Svoje mlade vzamejo v sredo, kobile pa in valahi se postavijo v kolobar, ki pa ni tako neukreten, kakor ga večidel malajo. Na podobščinah jo imajo volkovi kaj priležno. Tù stojé konji s prednjimi nogami kakor v zemljo ukopani, ter se le z zadnjimi branijo, kviško je dvigaje. Volkovi se imajo toraj le zadnjih kobil ogibati, in naj huja, ki jih doleteti utegne, je ta, da si morajo za to pot misel na žrebečje meso iz glave izbiti. V resnici pa se jim njihova slà huje povrača. Združeni konji se zakajajo va-nje, in marsikomu od njih divje iskreče oči iz glave izbijejo; zakaj, nočejo se le braniti, pogubiti hočejo sovražnika. Žrebci ne gredó v versto, ampak zvnaj ostanejo in oburjavajo jo sopihaje s ferfotajočo grivo in kviško se vijočim repom hkrati ko vojvodi, zastavniki in trombarji. Kjer koli v travi volka ugledajo, skočijo gobce vkupaj stisnivši na-nj ter ga s prednjimi kopiti pobijejo. Zakaj, napadaje se konji zgolj prednjih nog poslužujejo, in le v sili in brambi tudi zadnjih. Da! tudi zobé si vedó kaj dobro v korist obračati, — in javaloe se je tisučletni drakon rodskega otoka, kakor ga nam je Koseski popisal, silneje v goveda zakajal, kakor tabunski žrebec v volka. Včasí ga s prednjim kopitom tako pribriše, da se že na prvi mah zverne; kdaj ga le omami, tedaj pa brez ovinkov za goltanec zgrabi ter po travi kobilam pod noge zaderví, ki mu njegovo šavbo tako raztepó, da le prašiča v njej ne ostane. Tako delajo pogumni žrebci, in navadno so pogumni vsi. Se vé, da je tam pa tam med njimi tudi kak plašún, ki se le iz srede ven vsaja. Ima tudi neukretnežev, ki pri napadu volka zgrešé, zato pa tudi, ko bi trenil, z izterganím goltancem na tleh ležé in zadnjo travico vohajo. Zakaj, da so tudi konji spretni, vendar volk tudi ni bedak, in vé predobro, kdaj je zagrabití. Razplatiti pa in snesti konja vendar le ne more, kader je z bojem že tako deleč prišlo. Tabún se za svoje mertve strašno maščuje, ne daje volkom za hip pokoja, in ne jenja divjati in hrupéti, dokler da se njih ostudni duh popolnoma iz stepe ne pozgubí. V takem primerljeji veljá med volkovi le: „Srečen, kdor uide!“ Sljá jim je v strašnem hrupu in sopihanji že davnej prešla, in tedaj ne grízejo več za napolnjenje svojega želodca, marveč za ohrambo svojega življenja. Sicer jo marsikak konj pri taki gonji še v ledja dobí, da še v starih letih misli nanjo; ali tudi marsikterega volka še vsled tega glava bolí, in kar jih je še živih ostalo, morajo tulé pete pobrati.

(Konec sledí.)

Jezikoslovna drobtinčica.

Nisem sicer jezikoslovec, pa vendar mi se dozdeva, da ne smemo zanemarjati naj manjše stvarice, ki koristi jezikoslovju našemu. — V 11. listu v pazki vredništva omenjene prešičje ikre (Finnen) ljudstvo v moji domovini v slovenskih Goricah blizo Maribora, in menda tudi dalje po slovenskih Goricah dobro pozna, pa jih imenuje stroge. „Taj prešič je strogast, to boljše gülo so nam stroge vjele“ — pravijo. Povem ravno tako, kakor ljudstvo pravi. — Tudi v „Novicah“ omenjeni besedi „rokoven“ (periodisch) je v tem kraji jednaka beseda domača. „Toti človek je rükaven norec; 'ma že svoje rükave, ko nori“. — Mislim, da ta beseda vendar ni iz nemške „rückweise“ pokvarjena; nemogoče bi sicer ne bilo, ker posebno tù na nemški meji ljudstvo toliko rado nemškutari, to je, nemške besede pokvarja v slovenske, da niso potem nikomur podobne; ker se ne zavé potrebe čiste lepe slovenščine, godernja zoper slovenske šole na deželi ter pravi: „slovenski naši otroci tako znajo, čemu slovenska špraha, ki nobenega onsegna nejma, ki nikjer nič ne gilta!“ Ako pišemo takim naj koristniše bukve v čistem domačem jeziku, ni čuda, da ga ne razumejo in da pravijo, „da to je nova špraha“. — Le prerresnično je, kar je unidan v „Novicah“ zastran knjigarstva omenjeno bilo. Že pred mesec dni se nas je nekoliko na neko slovensko knjigo pri enem tukajšnih knjigarjev naročilo, — al dan današnji še je moramo čakati, da se mu ljubi po njo pisati, ali da prileze iz bele Ljubljane.

Iz Gradca.

Pavalec.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Ljubljane. X. Pretečeno sredo je bil velki zbor krajskega zgodovinskega društva, pri katerem se je snidilo kakih 20 družbenikov. Iz ogovora g. predsednika barona Codelli-ta se je skazalo, da to društvo čedalje bolj napreduje, ne le kar zadeva število udov, njegovo premeženje, vedno večje bogatenje njegovih zbirk, knjižnice itd., temuč tudi v obziru njegove literarne delavnosti in zaveze z vunanjimi društvi in učenimi možmi. Vsi pričujoči so poterdili enoglasno besede g. predsednika, s kterimi se je gosp. tajniku dr. Klunu za njegovo delavnost v prid društva zahvalil. Nov dokaz marljivosti g. tajnika je bil od njega potem storjeni predlog, da bi društvo dovolilo, v posebnih dokladah k svojemu časopisu popolno zbirko krajsko zgodovino zadevajočih starih pisem pod imenom „Diplomatarium carniolicum“ izdajati. V ta namen je dr. Klun obljubil svojo celo bogato zbirko tega obsežka društvu prepustiti in tudi vredništvo tega diplomatarja prevzeti brez plačila. Vsi udje so v izdajo te važne zbirke svoje dovoljenje dali. — Zgodovinske pomenke, ki so potem sledili, je gosp. dr. Henrik Costa, vodja tukajšne nadcolnije, sprožil z življenjepisom rajncega barona Latermana, nekdanjega poglavarja ilirskega kraljestva po nehanji francozke vlade v naših deželah. G. govornik je z živo besedo opomnil, kako se je Laterman za našo domovino trudil, kako ljudomilo se vedno obnašal, kako blagoserčno je posebno pri prenapredbi uradnij ravnal, da ni poslušal natolcevanja ovadnikov, kteri so hotli spodriniti marsiktere poštene možé, ki so bili pod Francozi služili, in sebi s tem kako službico pridobiti. Gotovo bode — kakor je gosp. govornik rekel — imé tega moža med Ljubljančani živelo, dokler bo stalo še kakšno drevesice v drevoledu, po njem imenovanem. — Potem je dr. Costa mlajši prav jasno razlagal razmere med splošno in deželno zgodovino. — Od zvnanjih družbenikov sta dva spisa v objavljenje zboru došla. Eden od gosp. Terstenjaka, v kterem slavni pisatelj svoje misli od starih Japodov, sedanjih Čičev, razodeva, — drugi od neutrudljivega gosp. Hicingerja o virih krajske zgodovine. Škoda, da je časa zmanjkalo oboje prebrati; gosp. tajnik je le nju

zapopadek naznanje dal. Gosp. Terstenjak je v svojem spisu vse ude društva naprosil, naj bi mu vse, kar jim je koli od sedanjih Čičev znanega o zgodovini, šegah itd., pismeno naznanili; po teh doneskibih bi on še le ta spis o Japodih prenaradil in natisniti dal.

Zapustili smo zbor s serčno željo, da bi se taka „dušna paša“ večkrat ponavljala. Gotovo bi se s takimi javnimi pomenki, kjer ne strast, ampak le resnica veljavo ima, tudi vednim psovkam tistih dopisavcov prestreglo, ki po ptujih časopisih Ljubljano le kot strašno pušavo o zadevah vednosti in umetnosti grajajo. Tudi oni bi boljšo pašo za svoje pisarstvo dobili, in reveži bi ne bili primorani vedno le čez blato naših ulic svoje „lamento“ celemu svetu krožiti, ali v pomankanji boljšega duševnega lova željno po vsakem volku, ki nas znemiruje, segati!

— Nekdanji ljublj. prof. Heinz je perve dni tega mesca v Terstu umerl.

Novičar iz raznih krajev.

Nov predpis za sodni ogled merličev je bil 13. t. m. razglašen. Ta predpis obsega 134 razdelkov. V 1. razdelku pravi, da ogledovanje merličev je važno opravilo v mnogih okoljsinah, ker po njem se razsoja čast, svoboda, premoženje in življenje obdolženih oseb; zatoraj se mora to ogledovanje s tanko vestjo opravljati. — Prodajavcem štampeljskih mark je dovoljeno, da smejo prodajati tudi papir tiste sorte, ktera je za dokazne pisma (Urkunden) predpisana, toda oni morajo štampeljsko marko vselej koj pritisniti na tisto polo papirja, ki so ga v ta namen prodali. — C. k. ministerstvo nauka je ponovilo predpis, da vsaka nova šolska knjiga za gimnazije mora popred od ministerstva poterjena biti; poterjene knjige smejo učitelji sicer za svojo rabo izbirati, toda tako, da med letom se ne sme ena z drugo menjati. — Gosp. ministerski svetovavec in škof Andrej Mešutar je za predstojnika ministerskega oddelka pri ministerstvu za bogočastje in nauk izvoljen, in žl. gosp. Jožef Scheuchenstuel kot vitez c. k. austr. Leopoldovega reda po postavah tega reda v viteški stan povzdignjen. — Iz Laškega se veliko sliši od povodinj, ki jih je napravila sila vodá v mnogih krajih, zlasti v okolici reke Brente; iz severnih krajev pa se sliši od zametov, ki zaderžujejo celó vožnjo po železnici; menda bomo pomnili to zimo povsod. — V Debrečinu je bil te dni „berašk bal“; — kaj! že celó berači dandanašnji napravljajo bal? Ne, — le v pripomoč ubogim so ga napravili mestjani. — Pač v velikih nadlogah živijo v nekterih krajih ljudje! Živa priča tega je pismo g. fajmoštra Rustlera iz Seifen-a na rudnatih gorah Českega, ki ga je unidan „Bohemia“ razglasila; v tem pismu prosi fajmošter, naj bi mu učeni možje svetovali: kako bi se dala gorskemu mahu (lichen isl.) po kuhni grenjkoba vzeti, da bi bila mahova voda manj zoperna za vžitek, ker on (fajmošter) in njegovi farani morajo večidel le od tega mahú živeti. — V Krimu vse pri starem. Ne noč ne dan skor ne preteče, da bi rusovska armada po malem ne planila iz terdnjave sevastopoljske. Pisma iz Krima od 4. t. m. pripovedujejo, da je vreme od dné do dné lepše in da skor vsaki dan sonce sije. Do tega dneva je že 30.000 Turkov v Eupatorio prišlo, 2 dni pred pa je v Balaklavo prijadralo 5 prevoznih ladij naloženih z mulami in konji, ki so jih Angleži na Španjskem kupili in svoji armadi v Krim poslali. — Tisto novico, ki smo jo v poslednjem listu prinesli, da car Nikolaj v nekem razglasu kliče vés rusovski narod k orožji, poterjuje telegrafno naznanilo „Fdbl.“, ktero pravi, da se je omenjeni oklic 11. dan t. m. po Rusovskem razglasil. Več se od tega razglasa za zdaj še ne vé. — Unidan se je govorilo, da se rusovska armada pomikuje od mej avstrijskega cesarstva nazaj; zdaj se pa po telegrafnem naznanilu iz Varšave od 8. t. m. uni-

novici ravno nasprotna pripoveduje, da je generalu Labinovu in Plautinu ukaz došel, naj se zavolj boljega opazovanja s svojo armado pomakneta bliže proti meji avstrijski. Čigavo je pravo? — Gotovo je nek, da je 60.000 Rusov postavljenih ob meji Pruta. — Generala Niela, kterege je cesar Napoleon nalašč poslal v Krim, da naj se prepriča, kakoršna je tam, pričakujejo vsak dan v Pariz nazaj, ker nek le po tem, kar bo ta nasvetoval, se bo vojska preje ali pozneje začela. — Sliši se, da kakor sardinsko armado bojo Angleži tudi vdinjali portugaljsko. — Od francozke armade pa, ki ima v podpor avstrijske v naše cesarstvo priti, je govorica, da en oddelek bo šel skozi Švajco in Tirol, drugi čez Piemont in avstrijsko Laško, in oba se bota združila na Českem in Markskem; francozkemu višjemu poveljniku se bo pridral avstrijski general in pa civilen komisar. Ker pa se ob vojski tudi na mir misli, se je te dni pravilo, da bivši angleški minister John Russel pride kot pooblastenec angleške armade k dunajskemu posvetovanju. — Španjska vlada hoče še dalje seči ko sardinska; ministri so 5. dan t. m. od državnega zbora terjali, da naj jim dá oblast prodati vse lastnine samostanov in svetnih duhovnov, pa tudi vse hiše, ki so lastnina države. Zbor je dovolil vladi to! 6. dan t. m. je bil 16. oddelek nove ustave, kteri veleval, da vsaka postava, ako če veljavna biti, mora kraljevo poterjenje imeti, z majhno večino (130 zoper 107) od državnega zbora odobren. Če si bojo stranke v državnem zboru zmiraj tako nasproti stale, se bo Karlovcem (Carlisten) zlo polajšal namen nove španjske prekucije. — Vojvoda Genoveški je, 32 let star, umerl 10. dan t. m. v Turinu. — „Mil. Zeit.“ popisuje opravo in plačo rusovskih vojakov takole: za zimo dobí vsak vojak kožuh (polušubok), ki ga ima 3 leta terpeti; poleti nosi platnéno belo jopo; rusovski vojak ni kočljiv in žganje (vodka), ki ga dobiva, mu nadomestuje vse drugo; na mesec dobiva 5 fl. (po našem dnarji), razun tega pa ga oskerbuje vlada z vsim potrebnim živežem; vsaki dan dobiva 2½ funta moke, 3 funte kruha in četert funta pšena; ob vojski namesto kruha dobiva 1¾ funta suhara (Zwieback).

Osoda.

Dva golobčeka letela,
Skupaj se na hrast usela,
Skup na vejici gerlila,
Eden družega ljubila.
Prileti z goščave strela —
U sercé obá zadela.

J. Novak.

Pogovori vredništva.

Gosp. A. L. v K.: List 43. bote dobili. — Nevtrudljivemu zagovorniku mežnarjev po deželi na Št.: „Ni oltarića brez križića“, pravi neki pregovor istrijskih Slovincov, pa „kar danes ni, zna jutri biti“. — Gosp. J. C. pri sv. Iv.: Hvala lepa za zbirko slovesed; se bo porabila.

Stan kursa na Dunaji 15. februarija 1855.

Obligacije	5 %	81¾ fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	82½ fl.
državnega	4½ %	71¼ "	Windišgrac. " " 20 "	28¾ "
	4 %	63¼ "	Waldstein. " " 20 "	28¼ "
dolga	3 %	50 "	Keglevičeve " " 10 "	11 "
	2½ %	41 "	Cesarski cekini.	5 fl. 50
Oblig. 5% od leta 1851 B 94			Napoleondor (20 frankov)	9 fl. 58
Oblig. zemljiš. odkupa 5% 72½			Suverendor	17 fl. 20
Zajem od leta 1834		220 "	Ruski imperial	10 fl. 17
" " 1839		119½ "	Pruski Fridrihsdor	10 fl. 30
" z loterijo od leta 1854		105 "	Angleški suverendor	12 fl. 30
" národní od leta 1854		85⅞ "	Nadavk (agio) srebra:	
			na 100 fl.	27¾ fl.

Loterijne srečke:

V Terstu 14. februarija 1855: 81. 48. 50. 84. 21.
Prihodnje srečkanje v Terstu bo 24. februarija 1855.